

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับจริยธรรมนักธุรกิจ
ของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์

The Relationship between Moral Quotient and Business Ethics of
Students of Rajapark Institute

¹ธีระ เท็ดพุทธธรรม (Theera Therdbhuthadham)

²พรพนา ศรีสถานนท์ (Pornpana Srisatanon)

สถาบันรัชต์ภาคย์ (Rajapark Institute)

Email: theera_ttt@hotmail.com

Received August 14, 2021; Revised September 18, 2021; Accepted October 19, 2021

Abstract

The purposes of this research were: (1) to study the level of the moral quotient of students of Rajapark Institute; (2) to study the level of business ethics of students of Rajapark Institute; (3) to compare the different backgrounds of the level of business ethics of students of Rajapark Institute; and (4) to study the relationship between moral quotient and business ethics of students of Rajapark Institute. The population consisted of undergraduate students at Rajapark Institute. The samples were 333 informants. The research instrument was a questionnaire. The reliability was 0.947. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation, independent sample t-test, one-way ANOVA, and Pearson product-moment correlation. The results of the research were as follows: 1. The level of the moral quotient of students at Rajapark Institute was very high overall. 2. The level of business ethics of students at Rajapark Institute was very high overall. 3. The comparison of the level of business ethics of students of Rajapark Institute classified by gender, family income, and domicile was not statistically significant. Meanwhile, the level of business ethics of students of Rajapark Institute classified by faculty of the study was not statistically significant, except that the ethics towards customers was statistically significant at the 0.05 level. 4. The relationship between the moral quotient and business ethics of students of Rajapark Institute was a low positive correlation ($r = .169$) at a statistically significant level of 0.01.

Keywords: Moral Quotient; Business Ethics; Rajapark Institute

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความฉลาดทางจริยธรรมของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ (2) ศึกษาระดับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ (3) เปรียบเทียบระดับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ และ (4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในศาสนาบัณฑิตภาคย์ สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่าง 333 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น 0.947 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้วย t – test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One – way ANOVA และการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความฉลาดทางจริยธรรมของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ อยู่ในระดับมาก 2. ระดับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ อยู่ในระดับมากที่สุด 3. ระดับความคิดเห็นจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ จำแนกตามเพศ รายได้ของครอบครัว คณะที่ศึกษาอยู่ และภูมิภาคต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ระดับความคิดเห็นจริยธรรมนักธุรกิจ จำแนกตามคณะวิชาที่ศึกษาอยู่ ด้านจริยธรรมต่อลูกค้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4. ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย ($r = .169$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ความฉลาดทางจริยธรรม; จริยธรรมนักธุรกิจ; ศาสนาบัณฑิตภาคย์

บทนำ

แนวคิดเรื่องจริยธรรมทางธุรกิจจะเกิดขึ้นมาตั้งแต่ช่วง ค.ศ. 1990 แต่ผู้บริหารธุรกิจหลายองค์กรยังไม่ได้นำมาปฏิบัติให้ได้มาตรฐานที่สูงเพียงพอ ปัญหาด้านจริยธรรมทางธุรกิจมากมายยังเกิดขึ้นและสร้างความเสียหายให้แก่เศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก (Boonbongkam, 2018) สอดคล้องกับผู้บริหารในองค์กรและนักสังคมศาสตร์หลายคนเห็นว่า พฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมเปรียบเสมือนเป็นมะเร็งในองค์กรการปัจจุบัน โดยเฉพาะกับ นักธุรกิจเท่านั้นแต่เกี่ยวข้องกับข้าราชการ ลูกค้าและพนักงานทุกระดับในองค์กร (Ebitu & Beredugo, 2015)

ต่อเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 คำว่า ธรรมภิบาล หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือแม้กระทั่งคำว่า ความฉลาดทางจริยธรรมหรือทางศีลธรรม (Moral Quotient) เป็นคำที่ทำให้สังคมไทยตื่นตัว สนใจ เชื่อฟัง และอยากทำตามกระแสทางสังคมที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการทุกภาคส่วน (Sirichote, 2011) แสดงให้เห็นว่าจริยธรรมทางธุรกิจได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจปัจจุบัน เนื่องจากกิจกรรมทางธุรกิจมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศชาติ และการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจที่จะประสบความสำเร็จมีความมั่นคงและเป็นที่ยอมรับของคนสังคมนั้น ต้องอาศัยหลักคุณธรรมและจริยธรรมทางธุรกิจ (Chattarapisuit, 2017)

ผลการสำรวจปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรม ของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต การทุจริตคอร์รัปชัน เป็นปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นปัญหาใหญ่สุดของสังคมไทยในปัจจุบัน และยังเห็นว่าสถานศึกษาและองค์กรภาครัฐควรมีบทบาทหลักในการส่งเสริมคุณธรรม

จริยธรรม (Ocharos et al., 2017) ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันไม่เพียงจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ เป็นผู้ได้รับการพัฒนาด้านความฉลาดทางสติปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์ และความรู้ความสามารถทางด้านวิชาชีพเท่านั้น จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมหรือความฉลาดทางจริยธรรม (MQ หรือ Moral Quotient) ที่เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง (Saengdararat, Naiyapatana & Charoensuk, 2017)

โรเบิร์ต โคลส์ (Coles, 1997) จิตแพทย์เด็กจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด กล่าวว่า ความฉลาดทางจริยธรรม (Moral Quotient: MQ) นั้นไม่สามารถฝึกฝนหรือขัดเกลาได้ในช่วงเวลาสั้น ๆ ขณะที่บุคคลเจริญเติบโตขึ้นมาแล้ว เหมือนดังคำโบราณของไทยที่ว่า “สันตอนันันขุดได้ แต่สันตอนันันขุดยาก” (General Education, Walailak University, 2017) ดังนั้น หากปราศจากการปลูกฝังจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพให้เกิดขึ้นในจิตสำนึกของนักศึกษาในวันนี้ ย่อมเป็นการสายเกินไป เมื่อเขาเหล่านั้นออกสู่โลกภายนอกที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน เพราะการแข่งขันและการเอาชนะเพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรย่อมเป็นสิ่งขัดแย้งต่อคุณธรรมและจรรยาบรรณ ในทางตรงข้ามกันหากเขาเหล่านั้นได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกให้มั่นคงและหนักแน่นเป็นทุนเดิมแล้ว แม้ว่าสภาพแวดล้อมภายในองค์กร และการแปรเปลี่ยนของสภาพการณ์จะกดดันให้ไปสู่วุฒิกิจกรรมที่ไร้คุณธรรมและจรรยาบรรณ แต่จะเปลี่ยนแปลงไปได้ยากและช้าขึ้นหรืออาจไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย สิ่งเหล่านี้เป็นพฤติกรรมทางคุณธรรมและจรรยาบรรณที่คาดหวังให้เกิดขึ้นในตัวบัณฑิต (Supachanyaruk, 2001)

สถาบันรัชต์ภาคย์ มีวิสัยทัศน์ในการเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพที่ทันสมัย พัฒนาจิตสำนึกที่ดั่งามด้านคุณธรรม จริยธรรม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดรับกับผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HEd) ที่มุ่งในการพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม มีความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้ง ทางนิยม และการปฏิบัติตามศีลธรรมทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม (Khamchan & Vongsaengjun, 2019) ผู้วิจัยในฐานะคณาจารย์ในสถาบันรัชต์ภาคย์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์ เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านจริยธรรมทางธุรกิจของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการถ่ายทอดและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักศึกษา เกิดการพัฒนาความฉลาดทางจริยธรรม เป็นผู้ประกอบการที่ยึดมั่นจริยธรรมทางธุรกิจ และสามารถจัดการองค์การทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีคุณธรรมในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์
2. เพื่อศึกษาระดับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับจริยธรรมนักธุรกิจ ของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตงานวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาความฉลาดทางจริยธรรม ประกอบไปด้วย (1) ความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม (Integrity) (2) ความรับผิดชอบ (Responsibility) (3) ความเมตตากรุณา (Compassion) และ (4) การให้อภัย (Forgiveness) (Lennick & Kiel, 2005) และศึกษาจริยธรรมนักธุรกิจ (Institute for Management Education for Thailand Foundation [IMET], 2013) ประกอบไปด้วย (1) จริยธรรมนักธุรกิจต่อพนักงาน (2) จริยธรรมนักธุรกิจต่อลูกค้า (3) จริยธรรมนักธุรกิจต่อคู่ค้า (4) จริยธรรมนักธุรกิจต่อคู่แข่ง (5) จริยธรรมนักธุรกิจต่อหน่วยราชการ (6) จริยธรรมนักธุรกิจต่อสังคม (7) จริยธรรมนักธุรกิจต่อสิ่งแวดล้อม (8) จริยธรรมนักธุรกิจต่อสมาคมการค้า และ (9) จริยธรรมของพนักงานต่อองค์กรธุรกิจ

ขอบเขตด้านประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในคณะบริหารธุรกิจ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันรัชฎภาควัย กรุงเทพมหานคร ไม่รวมนักศึกษาในหลักสูตรระบบทางไกลทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 2,465 คน

ขอบเขตด้านเวลา ในการทำการศึกษาร่วมตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม พ.ศ. 2564

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดของความฉลาดทางจริยธรรม

การบริหารงานและการพัฒนาองค์กรที่มีความศักยภาพให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้นำขององค์กรควรพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงานควบคู่ไปกับการรู้ความสามารถและความฉลาดทางสติปัญญา (Mathuros & Chienwattanasook, 2018) ปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรและพนักงาน คือ ความฉลาดทางจริยธรรม เนื่องจากบุคคลที่มีความฉลาดทางจริยธรรมจะยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมและความคิดเห็นในสิ่งที่ถูกต้องตามการกระทำของตน และการปฏิบัติงานตามหลักจริยธรรมนำมาซึ่งคุณภาพงานและประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ อาทิ ความพึงพอใจของผู้บริโภค ชื่อเสียงขององค์กร เป็นต้น (Hazizadeh & Ebrahimpour, 2015)

ความฉลาดทางจริยธรรมเป็นเรื่องที่ยังใหม่ และมีการศึกษาน้อยกว่าการสร้างองค์ความรู้ด้านความฉลาดทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ นับว่าเป็นสิ่งใหม่ที่ช่วยพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้และการเข้าใจพฤติกรรมของบุคคล (Beheshtifar, Esmali & Moghadam, 2011) ซึ่งโรเบิร์ต โคลส์ (Coles, 1997) จิตแพทย์เด็กจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้เขียนหนังสือชื่อ The Moral Intelligence of Children โดยแยกเอา MQ หรือระดับความคิดด้านจริยธรรมและศีลธรรมนี้ ออกมาจากความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เพื่อเน้นให้เห็นความสำคัญเฉพาะขึ้นอีก

Lennick & Kiel (2005) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรมทางธุรกิจหรือการดำเนินงานในองค์กร โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารในบริษัทชั้นนำที่ประสบความสำเร็จในประเทศสหรัฐอเมริกา และนำข้อมูลมารวบรวมและวิเคราะห์ลักษณะทางจริยธรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จและผลประกอบการที่ยั่งยืน ต่อมา Lennick & Kiel (2011) ได้แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม (Integrity) เมื่อผู้ใดทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ย่อมเป็นที่ยอมรับ และเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่ถ้าขาดความซื่อสัตย์สุจริตแล้วเท่ากับเป็นผู้ที่ขาดความฉลาดเช่นกัน (2) ด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) บุคคลต้อง

มีความรับผิดชอบต่อการกระทำและผลของการกระทำนั้น ๆ ที่ตนเองได้ทำลงไป ซึ่งเป็นไปตามกฎของเหตุและผล (the law of cause and effect) (3) ด้านความเมตตา กรุณา (Compassion) เป็นการดูแลผู้อื่นซึ่งไม่ใช่เพียงการสื่อสารหรือการสร้าง ความยอมรับ แต่ต้องเป็นการสร้างบรรยากาศเพื่อให้บุคคลอื่น ๆ ได้รับความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่แต่ละคนต้องการมากที่สุด และ (4) ด้านการให้อภัย (Forgiveness) มี 2 รูปแบบ คือ การให้อภัยในความผิดพลาดของตนเองและการให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น ซึ่งทั้งสองรูปแบบมีความคล้ายคลึงกัน และการให้อภัยที่ทำได้ยาก ก็คือการให้อภัยตนเอง โดยเฉพาะบุคคลที่มีบุคลิกภาพชอบความสมบูรณ์แบบ (Perfectionism) จะเป็นบุคคลที่ไม่ค่อยยอมให้อภัยตนเอง (Aemlaor & Yodwistsak, 2016)

แนวคิดของจริยธรรมและจริยธรรมทางธุรกิจ

Srijunpetch (2009) ระบุว่า จริยธรรม เป็นการกระทำที่เกิดจากหน้าที่และสิ่งที่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักศีลธรรม ตลอดจนการพิจารณาว่าสิ่งที่ประพฤติถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง จริยธรรมยังถือว่าเป็นหลักศีลธรรมหรือสิ่งที่ เป็นค่านิยม โดยศีลธรรมเกิดจากหลักคำสอนหรือหลักความประพฤติที่ถูกต้อง ส่วนจริยธรรมทางธุรกิจ ถือว่าเป็น ความประพฤติและ แนวทางการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ดีและไม่ดีหรือสิ่งที่ถูกต้องและ ไม่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ความตื่นตัวในเรื่องจริยธรรมทางธุรกิจของประเทศไทยเป็นไปค่อนข้างช้า จนเมื่อเกิดวิกฤต ทางเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540 ธุรกิจต่างล้มเป็นจำนวนมากซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเพราะการบริหารงานที่ ขาดจริยธรรมและความโปร่งใส จากนั้นจึงได้มีการรณรงค์ในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ไม่เพียงเพราะต้องการ กลไกที่จะป้องกันธุรกิจหรือองค์การที่ปราศจากความรับผิดชอบต่อกลุ่มผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน (Mepradit, 2006)

จริยธรรมทางธุรกิจเป็นพฤติกรรมทางสังคมของบุคคล ซึ่งมีบริบททางสังคมที่นักธุรกิจจะต้องเกี่ยวข้องกับ สัมพันธ์อยู่อย่างมากมายและสลับซับซ้อน จริยธรรมธุรกิจมีอยู่ในธุรกิจทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจการเกษตร อุตสาหกรรม การสื่อสารโทรคมนาคม การเงินการธนาคาร จริยธรรมจะครอบคลุมในเรื่องใดบ้าง อาจพิจารณาจาก กิจกรรมในการดำเนินธุรกิจ (Functionality) และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders) เมื่อดูที่กระบวนการของการ ประกอบธุรกิจ (Functionality) จริยธรรมทางธุรกิจก็จะมีอยู่ในทุกจุดหรือทุกกระบวนการของกิจกรรมทางธุรกิจ เช่น กิจกรรมการผลิตที่ทำให้เกิดสินค้าหรือการบริการ กิจกรรมด้านการเงิน การบัญชี หรือกิจกรรมด้านการจัดการ การ สรรหาบรรจพพัฒนามนุษย์ เป็นต้น โดยไม่ว่าจะอยู่ในฐานะของเจ้าของธุรกิจหรือพนักงานก็ตาม ก็ล้วนจำเป็นต้องมี จริยธรรมทางธุรกิจอยู่ในจิตสำนึกจึงจะทำให้สังคมภายใต้ระบบเศรษฐกิจดำรงอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุข (Kongmanee, 2006)

ดังนั้น การดำเนินธุรกิจใด ๆ ก็ตาม ถ้าปราศจากการเอาใจใส่ดูแลจริยธรรมทางธุรกิจแล้ว ย่อมก่อให้เกิด ความวุ่นวายในสังคม ตลอดจนยังมีผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กรที่อาจจะไม่ได้รับการยอมรับในธุรกิจเหล่านั้น จริยธรรมทางธุรกิจจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ และควรได้รับการปลูกฝังให้มีอยู่ใน สำนึกสำนึกของผู้ที่จะประกอบอาชีพทางธุรกิจ (Khamwirat, Kongpetch & Khamwirat, 2009)

มูลนิธิเพื่อสถาบันการศึกษาวิชาการจัดการแห่งประเทศไทย (IMET, 2013) ได้เสนอ “จริยธรรมนักธุรกิจ 9 ประการ” หรือ หลักจริยธรรมของผู้ประกอบธุรกิจหรือนักธุรกิจไว้เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติ ประกอบไปด้วย (1) จริยธรรมนักธุรกิจต่อพนักงาน (2) จริยธรรมนักธุรกิจต่อลูกค้า (3) จริยธรรมนักธุรกิจต่อคู่ค้า (4) จริยธรรมนักธุรกิจต่อคู่แข่ง (5) จริยธรรมนักธุรกิจต่อหน่วยงานราชการ (6) จริยธรรมนักธุรกิจต่อสังคม (7) จริยธรรม นักธุรกิจต่อสิ่งแวดล้อม (8) จริยธรรมนักธุรกิจต่อสมาคมการค้า และ (9) จริยธรรมของพนักงานต่อองค์กรธุรกิจ

สถาบันอุดมศึกษากับความฉลาดทางจริยธรรมและจริยธรรมทางธุรกิจ

สถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันไม่เพียงจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านความฉลาดทางสติปัญญา (IQ) ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ ซึ่งไม่เพียงพอต่อการเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ หากขาดองค์ประกอบ ด้านคุณธรรมจริยธรรมหรือความฉลาดทางจริยธรรม (MQ หรือ Moral Intelligence) (Saengdararat, Naiyapatana & Charoensuk, 2017) ความฉลาดทางจริยธรรม (Moral Quotient) จึงเป็นรูปแบบความสามารถในการเรียนรู้ ตัดสินใจ และการปฏิบัติตนต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งตามจริยธรรม ศีลธรรม และกฎเกณฑ์ของสังคมเพื่อแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและผิดออกจากกัน การปลูกฝังและหล่อหลอมความฉลาดทางจริยธรรมให้นักศึกษา จะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่พึงประสงค์และเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ (Homhuan, 2017)

สถาบันการศึกษา นับว่าเป็นแหล่งกำหนดจริยธรรมทางธุรกิจที่สำคัญแหล่งหนึ่ง โดยมีบทบาทแทนบิดามารดาในการสอนนักศึกษาให้รู้ว่าอะไรคือความถูกต้อง สร้างจิตสำนึกคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งจะช่วยให้สังคมโดยรวมมีความเข้มแข็งและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจที่ดีขึ้น รวมทั้งยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้มีความอยู่ดีมีสุข (Khamta & Warintornnuwat, 2016) สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของ “สถาบันรัชต์ภาคย์” ในการเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพที่ทันสมัย พัฒนาจิตสำนึกที่ดีงามด้านคุณธรรม จริยธรรม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า สถาบันการอุดมศึกษาเป็นแหล่งกำเนิดจริยธรรมทางธุรกิจที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยให้สังคมโดยรวมมีความเข้มแข็งและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจที่ดีขึ้น และหากปราศจากการพัฒนาองค์ประกอบด้านความฉลาดทางจริยธรรมก็ไม่สามารถเรียกว่าผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพได้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ของบัณฑิต (Learning Outcome: LO) ด้านคุณธรรมจริยธรรม (Ethics and Moral) ที่กำหนดไว้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HED) ผู้วิจัยในฐานะคณาจารย์ในสถาบันรัชต์ภาคย์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับจริยธรรมนักธุรกิจ ของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์ เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านจริยธรรมทางธุรกิจของนักศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการถ่ายทอด และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักศึกษา เกิดการพัฒนาความฉลาดทางจริยธรรม เป็นผู้ประกอบการที่ยึดมั่นจริยธรรมทางธุรกิจ และสามารถจัดการองค์การทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีคุณธรรมในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีใน คณะบริหารธุรกิจ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันรัชต์ภาคย์ กรุงเทพมหานคร ไม่รวมนักศึกษาในหลักสูตรระบบทางไกลทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 2,465 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดของ Krejcie & Morgan (1970) สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 333 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บแบบสอบถามโดยมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาประกอบในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย
2. สร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตั้งคำถามแบบปลายปิดและกำหนดข้อคำถาม

เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามหลักของ Likert Scale 5 ระดับ

3. นำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และหาความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.947

4. นำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตัวเองจำนวน 333 ชุด

5. นำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยที่ได้รับกลับมา พร้อมตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และบันทึกข้อมูลทั้งหมดเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคำนวณทางคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ คณะวิชาที่ศึกษา รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน และภูมิลำเนา และข้อมูลที่ประเมินตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้แก่ ระดับความฉลาดทางจริยธรรม และระดับจริยธรรมนักธุรกิจ โดยมีสถิติที่ใช้ประกอบไปด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ (2) การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้วย t - test (Independent sample) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) และการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation)

การแปลผลระดับความคิดเห็นด้านความฉลาดทางจริยธรรมและจริยธรรมสำหรับนักธุรกิจของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภักย์ กำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (Bhisalbutra et al., 2009)

ถ้าค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ถ้าค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ถ้าค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ถ้าค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ถ้าค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

การแปลผลความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับจริยธรรมสำหรับนักธุรกิจของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภักย์ กำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (Pommapun, 2018)

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.00 แปลว่า ไม่มีความสัมพันธ์

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าต่ำกว่า 0.40 แปลว่า มีความสัมพันธ์น้อย

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่า 0.40 ถึง 0.60 แปลว่า มีความสัมพันธ์ปานกลาง

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่า 0.60 ขึ้นไป แปลว่า มีความสัมพันธ์มาก

ส่วนการแปลทิศทางของความสัมพันธ์ หากค่าคำนวณมีเครื่องหมายลบ หมายถึง ตัวแปรสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ถ้าไม่มีเครื่องหมายลบ หมายถึง ตัวแปรสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความฉลาดทางจริยธรรมของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางจริยธรรมของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์

ด้านที่	ตัวแปร	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม	4.21	.64	มากที่สุด
2	ด้านความรับผิดชอบ	4.29	.65	มากที่สุด
3	ด้านความเมตตากรุณา	4.06	.69	มาก
4	ด้านการให้อภัย	4.12	.69	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.17	.67	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความฉลาดทางจริยธรรมของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, $SD = .67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ความฉลาดทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.29$, $SD = .65$) และความฉลาดทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม ($\bar{X} = 4.21$, $SD = .64$) และอยู่ในระดับมากจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ความฉลาดทางจริยธรรมด้านการให้อภัย ($\bar{X} = 4.12$, $SD = .69$) และความฉลาดทางจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา ($\bar{X} = 4.06$, $SD = .69$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับจริยธรรมนักรุกกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับจริยธรรมนักรุกกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์

ด้านที่	ตัวแปร	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	จริยธรรมต่อพนักงาน	4.39	.62	มากที่สุด
2	จริยธรรมต่อลูกค้า	4.43	.67	มากที่สุด
3	จริยธรรมต่อคู่ค้า	4.23	.66	มากที่สุด
4	จริยธรรมต่อคู่แข่ง	4.14	.73	มาก
5	จริยธรรมต่อหน่วยราชการ	4.14	.73	มาก
6	จริยธรรมต่อสังคม	4.19	.68	มาก
7	จริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม	4.29	.64	มากที่สุด
8	จริยธรรมต่อสมาคมทางการค้า	4.10	.65	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.24	.67	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์มีระดับจริยธรรมนักรุกกิจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, $SD = .67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านจริยธรรมต่อลูกค้าเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.43$, $SD = .67$) รองลงมา คือ จริยธรรมต่อพนักงาน ($\bar{X} = 4.39$, $SD = .62$) จริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.29$, $SD = .64$) และจริยธรรมต่อคู่ค้า ($\bar{X} = 4.23$, $SD = .66$) ตามลำดับ และอยู่ในระดับมากจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ จริยธรรมต่อสังคม ($\bar{X} = 4.19$, $SD = .68$) จริยธรรมต่อหน่วยราชการ ($\bar{X} = 4.14$,

SD = .73) จริยธรรมต่อคู่แข่งชั้น (\bar{X} = 4.14, SD = .73) และจริยธรรมต่อสมาคมทางการค้า (\bar{X} = 4.10, SD = .65) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบระดับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

3.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษา จำแนกตามเพศ รายได้ ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน และภูมิสำเนา พบว่า ระดับความคิดเห็นของจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษา จำแนกตามคณะวิชา พบว่า ระดับความคิดเห็นของจริยธรรมนักธุรกิจด้านจริยธรรมต่อลูกค้าของนักศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ระหว่างทั้ง 3 กลุ่ม มีอย่างน้อย 1 คู่แตกต่างกัน เพื่อให้ทราบค่าเฉลี่ยคู่ใดที่มีความแตกต่างกันจึงต้องทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการเปรียบเทียบพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มข้อมูลใดที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้วยวิธี Scheffe ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของระดับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ จำแนกตาม คณะวิชาที่ศึกษา ด้านจริยธรรมต่อลูกค้า

คณะวิชาที่ศึกษา	\bar{X}	บริหารธุรกิจ (Sig.)	รัฐศาสตร์และ รัฐประศาสนศาสตร์ (Sig.)	วิศวกรรมศาสตร์ (Sig.)
		4.47	4.41	4.25
บริหารธุรกิจ	4.47	-	.056 (.873)	.217* (.031)
รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์	4.41		-	.161 (.438)
วิศวกรรมศาสตร์	4.25			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นของจริยธรรมนักธุรกิจด้านจริยธรรมต่อลูกค้าของนักศึกษาที่ศึกษา อยู่ในคณะบริหารธุรกิจกับนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในคณะวิศวกรรมศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางจริยธรรมกับระดับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์

	X	Y
X	1.00	
Y	.169**	1.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความฉลาดทางจริยธรรมกับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์ พบว่า ความฉลาดทางจริยธรรม (X) กับจริยธรรมนักธุรกิจ (Y) ($r = .169$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาที่พบว่าระดับความฉลาดทางจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ lamworarat (2015) ที่ศึกษาผลของความฉลาดทางอารมณ์ ความฉลาดทางคุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ที่มีต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลในจังหวัดปทุมธานี พบว่า พนักงานเทศบาลตำบลในจังหวัดปทุมธานี มีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.58$) และ Homhuan (2017) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ พบว่า ระดับความฉลาดทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.79$) แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์ ตระหนักถึงความฉลาดทางจริยธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทวัฒนธรรมสังคมไทยที่มีลักษณะกลมกลืนไปกับการเลี้ยงดูของครอบครัว และการอบรมสั่งสอนของครูอาจารย์ผ่านทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาหลักของประเทศ ทำให้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาได้ซึมซาบเข้าไปในจิตใจของคนไทยแทบจะทุกคน (Saengdararat, Naiyapatana & Charoensuk, 2017) ผนวกกับสถาบันรัชต์ภาคย์ มีการเสริมสร้างและพัฒนาจิตสำนึกของนักศึกษาผ่านการฝึกสมาธิแบบทีเอ็ม (TM: Transcendental Meditation) จึงเป็นผลให้นักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์มีระดับความฉลาดทางจริยธรรมในระดับมาก

2. จากผลการศึกษาที่พบว่าระดับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ Ngamwaen (2016) ที่ศึกษาเจตคติที่มีต่อจริยธรรมทางธุรกิจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีเจตคติต่อจริยธรรมทางธุรกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.47$) และ Khamta & Warintornnuwat (2016) ที่ศึกษาคูณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น พบว่า ระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) และ Ratchatawetchakul (2017) ที่ศึกษาจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจชุมชนที่ได้รับการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า จริยธรรมในการดำเนินธุรกิจของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.56$) แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์มีความรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญกับจริยธรรมนักธุรกิจในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาของสถาบันรัชต์ภาคย์ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในคณะบริหารธุรกิจ และในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต จะมีรายวิชาในกลุ่มวิชาแกนธุรกิจ ได้แก่ รายวิชา BA 205 บรรษัทภิบาลและจรรยาบรรณธุรกิจ (Cooperate Governance and Business Ethics) ที่นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียน จึงทำให้นักศึกษาของสถาบันรัชต์ภาคย์ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของจริยธรรมนักธุรกิจในระดับมากถึงมากที่สุด

3. จากผลการศึกษาที่พบว่าระดับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์ จำแนกตามเพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว และภูมิลำเนา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ Hongkhao (2013) ที่ศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อจริยธรรมของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต พบว่า นักศึกษาที่มี

เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อธุรกิจในการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ตอบแบบสอบถามเผชิญกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและการใช้ชีวิตประจำวันที่ไม่แตกต่างกัน จึงมีความคิดเห็นด้านจริยธรรมนักธุรกิจไม่แตกต่างกันมากนัก

4. จากผลการศึกษาที่พบว่าระดับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ จำแนกตามคณะวิชาที่ศึกษา โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างจำนวน 1 ด้าน ได้แก่ จริยธรรมนักธุรกิจ ด้านจริยธรรมต่อลูกค้า โดยพบว่า นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในคณะบริหารธุรกิจมีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในคณะวิศวกรรมศาสตร์ สอดคล้องกับ Mienrak & Chairueang (2014) ที่ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพพรหมคีรี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า คุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาที่เรียนในประเภทวิชาต่างกัน มีระดับคุณธรรม จริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในคณะบริหารธุรกิจจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับจริยธรรมนักธุรกิจมากกว่านักศึกษาในคณะวิศวกรรมศาสตร์ที่มุ่งเน้นการศึกษาในทางเทคนิคและวิชาชีพตามที่สภาวิศวกรกำหนดไว้

5. จากผลการศึกษาที่พบว่าระดับความฉลาดทางจริยธรรมโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ ในระดับต่ำสอดคล้องกับ Manamainoi, Boonyaprapun & Boontima (2015) ที่ศึกษาความฉลาดทางจริยธรรมและอิทธิบาท 4 ที่พยากรณ์ความสำเร็จในงานของพนักงาน พบว่า ความฉลาดทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในงานของพนักงาน ($r = .484, p = .000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ Mottaghi et al. (2014) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะการเป็นผู้นำกับความฉลาดทางจริยธรรม พบว่า รูปแบบภาวะการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางจริยธรรม ($r = 0.268, p = 0.038$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ Pahlavania & Azizmalayerib (2017) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของความฉลาดทางจริยธรรมกับการพัฒนาองค์กรตามความคิดของครู พบว่า ความฉลาดทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาองค์กรของครู ($r = .362, p = .001$) ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ความฉลาดทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยที่หลากหลาย ซึ่งปัจจัยเหล่านั้นเป็นปัจจัยที่องค์กรและสังคมมีความต้องการให้บุคคลประพฤติและปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ความสุขในการทำงาน ภาวะผู้นำและการพัฒนาองค์กร เป็นต้น

สรุปผล

ความฉลาดทางจริยธรรมและจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ อยู่ในระดับสูง แม้ว่านักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ ทั้งด้านเพศ คณะวิชาที่ศึกษา รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน และภูมิลำเนาในภาพรวมแตกต่างกัน แต่ก็มีผลความฉลาดทางจริยธรรมและจริยธรรมนักธุรกิจเหมือนกัน ยกเว้นนักศึกษาที่ศึกษาในคณะบริหารธุรกิจและคณะวิศวกรรมศาสตร์ ที่มีความคิดเห็นด้านจริยธรรมกับลูกค้าแตกต่างกัน และความฉลาดทางจริยธรรมและจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตภาคย์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการศึกษาที่พบว่าระดับความฉลาดทางจริยธรรม “ด้านความเมตตากรุณา” ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รัชต์ภาคย์ เป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด สถาบันฯ จึงควรมีการส่งเสริมและปลูกฝังให้นักศึกษาเป็นผู้มีประพฤติปฏิบัติในด้านความเมตตากรุณาให้มากขึ้น โดยอาจจะมีการมีการแทรกหลักสูตรเข้าไปในขณะการเรียนการสอน หรือใช้กรณีศึกษา โดยเฉพาะหลักพรหมวิหาร 4 ในพระพุทธศาสนา เป็นต้น

2. จากผลการศึกษาที่พบว่าระดับจริยธรรมนักธุรกิจ “ด้านจริยธรรมต่อสมาคมทางการค้า” เป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด สถาบันฯ จึงควรพัฒนาให้นักศึกษาเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเป็นสมาชิกของสมาคมทางการค้า ไม่เฉพาะบัณฑิตในคณะบริหารธุรกิจเท่านั้น แต่ยังรวมถึงบัณฑิตในคณะและสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีโอกาสไปประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องของกิจกรรมทางพาณิชย์กรรม

3. จากผลการศึกษาที่พบว่านักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในคณะบริหารธุรกิจมีจริยธรรมนักธุรกิจ ด้านจริยธรรมต่อลูกค้า แตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในคณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันฯ อาจจะมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรทางวิศวกรรมศาสตร์ โดยการเพิ่มเติมรายวิชาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม เพื่อให้ นักศึกษาและบัณฑิตที่จะสำเร็จการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของจริยธรรมนักธุรกิจ หากต้องไปเป็นผู้บริหาร ในหน่วยงานธุรกิจ หรือการเป็นผู้ประกอบการทางธุรกิจในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระดับความฉลาดทางจริยธรรมและจริยธรรมนักธุรกิจ จำแนกตามหลัก ศาสนาหรือความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกัน หรือกลุ่มอาชีพอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลาย

2. ควรเพิ่มเติมวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้รับข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบระดับความฉลาดทางจริยธรรมและระดับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษา สถาบันรัชต์ภาคย์ และพบว่านักศึกษาที่ศึกษาในคณะบริหารธุรกิจและคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านจริยธรรมกับลูกค้า ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นองค์ความรู้ให้กับผู้บริหารของสถาบันรัชต์ภาคย์ สำหรับนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงรายวิชาในหลักสูตร ปรับปรุงเนื้อหาสาระในรายวิชา ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของจริยธรรมในการประกอบธุรกิจ เพื่อปลูกฝังให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศสืบต่อไป

References

- Aemlaor, S., & Yodwistsak, K. (2016). Psychological Characteristics, Ethical Leadership and Organizational Climate in Relation to Core-Value-Based Work Behaviors of the Metropolitan Police. *Journal of Business, Economics and Communications*, 11(Special), 87-100.

- Beheshtifar, M., Esmaeli, Z., & Moghadam, M. N. (2011). Effect of Moral Intelligence on Leadership. *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, 43, 6–11.
- Bhisalbutra, S., Yaisawang, S., & Asavadachanukorn, P. (2009). *Creating and Processing Data from Questionnaires*. Bangkok: Wittayaphat.
- Boonbongkarn, J. (2018). *Business Ethics Management*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Chattarapisuit, P. (2017). Buddhist Ethics for Application the Real Estate Business. *Journal of MCU Social Development*, 2(1), 86–96.
- Coles, R. (1997). *The Moral Intelligence of Children: How to Raise a Moral Child*. New York: NAL/Dutton.
- Ebitu, E. T., & Beredugo, S. B. (2015). Business Ethics and the Performance of Service Firms in Calabar, Cross River State, Nigeria. *European Journal of Hospitality and Tourism Research*, 3(2), 28–38.
- General Education, Walailak University. (2017). *Smart Life Management*. Retrieved from <https://ces.wu.ac.th/news/09/n23558.pdf>
- Hazizadeh, M., & Ebrahimpour, H. (2015). Effect of Moral Intelligence on Employee Performance: Evidence from Ardebil Gas Company. *Singaporean Journal of Business Economics, and Management Studies*, 3(7), 129–133.
- Homhuan, P. (2017). *Factors Affecting Good Citizenship Characteristics of Undergraduate of Silpakorn University Sanam Chandra Palace Campus*(Master of Arts, Public and Private Management). Silpakorn University.
- Hongkhao, A. (2013). *Attitudes of Students on the Ethics of Tourism Business in Phuket Province* (Master of Education, Business Education). Srinakarinwiroj University.
- Iamworarat, S. (2015). *Effects of 3Q on Performance Efficiency of Municipal Employee of Subdistrict Municipalities in Pathumthani*(Master of Business Administration, General Management). Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Institute for Management Education for Thailand Foundation [IMET]. (2013). *Business Ethics*. Bangkok: Setsquare.
-

- Khamchan, S., & Vongsangjun, S. (2019). A Software Prototype Development of Course Specification System According to the Thai Qualifications Framework for Higher Education: a Case Study of Bachelor of Science in Information Technology, Eastern Asia University. *EAU Heritage Journal: Science and Technology*, 13(2), 115–131.
- Khamta, J., & Warintornnuwat, S. (2016). A Study of Virtue and Morality of Students Faculty of Business Administration at Thai-Nichi Institute of Technology. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(2), 1962–1978.
- Khamwirat, S., Kongpetch, T., & Khamwirat, D. (2009). Knowledge and Perspective of Students in Faculty of Business Administration of Rajamangala University of Technology in Bangkok towards Business Ethics. In *The 6th KU-KPS Conference (1369–1374)*. Nakhon Pathom.
- Kongmanee, N. (2006). *Developing a Tool to Measure the Business Ethics for students of Bachelor Degree in Business Administration of Rajabhat University in the Southern Region*(Master of Education, Educational Measurement). Thaksin University.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Lennick, D., & Kiel, F. (2005). *Moral Intelligence: Enhancing Business Performance a Leadership Success*. New Jersey: Pearson Education.
- Lennick, D., & Kiel, F. (2011). *Moral Intelligence 2.0: Enhancing Business Performance and Leadership success in turbulent times*. Upper Saddle River NJ: Prentice Hall.
- Mathuros, S., & Chienwattanasook, K. (2018). The Ethics of Corporate Leaders toward Creating a Competitive Advantage. *Nakhon Lampang Buddhist's Journal*, 7(2), 393–406.
- Manamainoi, P., Boonyaprapun, B., & Boontima, R. (2015). Moral Quotient and Four Basis of Accomplishment to Predict Employee Work Success. In *RSU National Research Conference 2015 (936–943)*. Pathumthani.
- Mepradit, K. (2006). Business Ethics: Development of Mental Qualities Influencing Human Behavior in Society. *Industrial Technology Review*. 11(151), 154–160.
- Mienrak, W., & Chairueang, N. (2014). Morals and Ethics of Promkiri Industrial and Community Education College Students under Nakhon Si Thammarat Vocational Institute. *Journal of Graduate School, Pitchayat*, 9(2), 53–61.
-

- Mottaghi, M., Janani, H., Rohani, Z., & Mottaghi, S. (2014). The Relationship Between the Leadership Styles and Moral Intelligence. *Bulletin of Environment, Pharmacology and Life Sciences*, 3(Special Issue II), 429–433.
- Ngamwaen, W. (2016). *Attitudes towards Business Ethics Undergraduate Students of Faculty of Business Administration, Chiang Mai University*(Master of Business Administration). Chiang Mai University
- Ocharos, S., Nakaju, P., Wattanasin, K., & Techasuwan, W. (2017). The study for Strengthening Professional Ethics for Police Students. *College of Asian Scholars Journal*, 7(Special), 287–301.
- Pahlavania, F., & Azizmalayerib, K. (2017). The Relationship between Moral Intelligence with Organizational Development. *International Academic Journal of Organizational Behavior and Human Resource Management*, 4(1), 32–39.
- Pommapun, B. (2018). Techniques for Data Interpreting for Using Correlation and Regression in Research. *STOU Education Journal*, 11(1), 32–45.
- Ratchatawetchakul, W. (2017). *Community Business Ethics for Product Quality Certification in Khon Kaen Province*. Loei: Loei Rajabhat University.
- Saengdararat, C., Naiyapatana, O., & Charoensuk, O. (2017). Factor Analysis of Moral Intelligence of Undergraduate Students in Private Higher Education Institutions of Central Region. *Suthiparithat*, 31(98), 60–72.
- Sirichote, C. (2011). The Human Morality Development. *Journal of Liberal Arts Prince of Songkla University*, 3(2), 103–116.
- Srijunpetch, S. (2009). Business Ethics and Corporate Governance. *Journal of Business Administration*, 32(123), 1–6.
- Supachanyaruk, P. (2001). Business Ethics Teaching Process: Transferring and Cultivating Students to be Aware of the Values of Ethics. *University of Thai Chamber of Commerce Journal*, 21(1), 6–14.